

Sygn. akt I ZI 39/22

UCHWAŁA

Dnia 31 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziellewicz

Protokolant Łukasz Kaczmarek

po rozpoznaniu, na posiedzeniu jawnym z udziałem M.C. – sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku i jej obrońców: adwokata P. M. i adwokata R. K., w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 18 stycznia 2023 r., wniosku Prokuratura Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 21 września 2022 r., w sprawie o sygn. akt [...], o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej M. C. – sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku za to, że w okresie do dnia 3 września 2021 r. w J., na terenie posesji przy ul. [...], utrzymywała psa w typie bernardyna w niewłaściwych warunkach bytowania, w stanie rażącego zaniedbania oraz niechlujstwa, bez odpowiedniego pokarmu i wody przez okres wykraczający poza minimalne potrzeby właściwe dla jego gatunku, tj. o czyn z art. 35 ust. 1 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt, a także w przedmiocie zezwolenia na zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie do Prokuratury Rejonowej w Wodzisławiu Śląskim oraz na badania psychiatryczne w P. w w. M. C. - sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku, w sytuacji, kiedy dobrowolnie nie stawi się na wezwanie organu procesowego i nie usprawiedliwi swojej nieobecności.

na podstawie art. 80 § 2c *a contrario* ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 365 ze zm.) – dalej powoływana jako u.s.p.

uchwalił:

1) odmówić zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej M. C. – sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku za wskazany we wniosku czyn;

2) pozostawić bez rozpoznania wnioski Prokuratora Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim z dnia 21 września 2022 r., w sprawie o sygn. akt [...], w przedmiocie zezwolenia na zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie do Prokuratury Rejonowej w Wodzisławiu Śląskim oraz na badania psychiatryczne w P. w W., M. C. - sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku, w sytuacji, kiedy dobrowolnie nie stawi się na wezwanie organu procesowego i nie usprawiedliwi swojej nieobecności;

3) kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim wnioskiem z dnia 21 września 2022 r., w sprawie o sygn. akt [...], skierowanym do Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, który wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 29 września 2022 r., zwrócił się o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej M.C. – sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa umyślnego z art. 35 ust. 1 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt, gdyż w okresie do dnia 3 września 2021 r. w J. na terenie posesji przy ul. [...], utrzymywała psa w typie bernardyna w niewłaściwych warunkach bytowania, w stanie rażącego zaniedbania oraz niechlujstwa, bez odpowiedniego pokarmu i wody przez okres wykraczający poza minimalne potrzeby właściwe dla jego gatunku, a także wniósł o zezwolenie na zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie do Prokuratury Rejonowej w Wodzisławiu Śląskim oraz na badania psychiatryczne w Poradni Zdrowia Psychicznego w Wodzisławiu Śląskim M.C. - sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku w sytuacji, kiedy dobrowolnie nie stawi się na wezwanie organu procesowego i nie usprawiedliwi swojej nieobecności.

Na posiedzeniu w dniu 18 stycznia 2023 r. zarówno M. C. – sędzia Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku, jak i jej obrońcy adwokaci R. K. i P. M.,

wnieśli o oddalenie wniosku Prokuratora Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim (k. 90 – 91).

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

M. C. jest sędzią Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku. Urząd sędziego objęła 1 października 1993 r. W dniu 30 listopada 2010 r. przeszła w stan spoczynku na podstawie art. 69 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p. w zw. z art. 72 u.s.p. Bezspornym jest, że w sierpniu 2021 r. przebywała na leczeniu w szpitalu i tam przekazała W. K. klucze do swojego domu mieszkalnego w J. przy ul. [...] i prosiła go aby podczas jej nieobecności opiekował się jej psem w typie bernardyna. W. K. był jej znajomym, jako kierowca taksówki świadczył wcześniej na jej rzecz usługi transportowe, a także w okresie zimowym przyjeżdżał do jej domu rozpalać w piecu c.o. Z uwagi na fakt, że budynek mieszkalny przy ul. [...], zabezpieczony był dodatkowo alarmem, za każdym razem, kiedy W. K. przyjeżdżał do psa, uprzednio nawiązywał kontakt z firmą ochroniarską, celem wyłączenia alarmu. Na terenie ogrodzonej posesji przy ul. [...], jak wynika z dokumentacji fotograficznej, był kojec dla psa oraz buda. Pomieszczenie, w którym przebywał pies w typie bernardyna, znajdowało się na parterze budynku, w miejscu drzwi zainstalowana była metalowa bramka. Nie było tam żadnych mebli, a w pomieszczeniu panował półmrok. Na podłodze leżały wysuszone odchody zwierzęce, śmieci i puste opakowania po psiej karmie. W. K. widział także pustą miskę i wiadro, gdzie pies miał wcześniej wykładane pożywienie oraz nalewaną wodę. Wygląd psa w typie bernardyna wskazywał, że leżał on wcześniej we własnych odchodach. Pies nie przejawiał agresji. W. K. przychodził do psa jeszcze przez dwa kolejne dni i karmił go zakupioną przez siebie karmą oraz dodatkowo tą którą M. C. miała dla psa schowaną przy schodach. Po bodajże trzeciej z wizyt na posesji przy ul. [...], W. K. zdecydował, że przekaze funkcjonariuszom Policji w J. informację co do warunków w jakich przebywał pies, gdyż w jego ocenie nie były one odpowiednie, a także nie wiedział jak długo jeszcze M. C. będzie przebywać w szpitalu i kiedy wróci do domu. W wyniku podjętych przez funkcjonariuszy Policji w dniu 3 września 2021 r.

czynności, pies został zabrany z domu M. C. i umieszczony w J. Następnie decyzją Prezydenta Miasta J. z dnia 21 października 2021 r. został oddany właścicielce. Ponownie został zabrany z domu M. C. w dniu 25 listopada 2021 r. Od tego dnia pies ten jest w J. Schronisku dla Zwierząt, gdzie M. C., stale go odwiedza i dokarmia. Z jej wniosku toczy się również postępowanie administracyjne o zwrot odebranego psa.

Powyższe ustalono na podstawie zgromadzonego w sprawie o sygn. akt [...] materiału dowodowego: dokumentacji fotograficznej (k. 83, k. 600 - 610, k. 443-453, k.457-461), protokołów przesłuchania świadków: W. K. (k. 215-216), A. L. (k. 229), K. L. (k. 254-255), B. Ł. (k. 267-268), A. Z. (k. 339-340), W. B. (k. 347-348), A. M. (k. 355-356), A. P. (k. 419-420), R. K. (k. 422-423), J. S. (k. 425-426), D. B. (k. 428-429), D. K. (k. 431-432), S. B. (k. 434-435), K. K. (k. 437-438), I. J. (k. 441-442), P. D. (k. 618-619), K. M. (k. 626-627), K. Ś. (k. 629-629v), A. M. (k. 474-475), D. P. (k. 484-485), P. B. (k. 487- 488), M. S. (k. 490-491), M. D. (k. 496-497), opinii lekarsko – weterynaryjnej (k. 636-661v), protokołu oględzin miejsca (k. 669-676), pisma Prezydenta miasta J. (k. 621-622), protokołu ustnego zawiadomienia o przestępstwie (k. 16-17), pisma P. z dnia 8 listopada 2021 r. (k. 46), oraz pism M. C. – sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku z dnia 5 grudnia 2022 r. (47 – 49v) i z dnia 8 stycznia 2023 r.(k.72 – 83) i jej oświadczenia złożonego na posiedzeniu w dniu 18 stycznia 2023 r. (k. 90 oraz zapis dźwiękowy – nagranie, koperta k.92), zdjęć – k. 84 oraz opinii specjalisty terapii zachowania zwierząt (k.87 – 88v).

Konstytucja RP w art. 181 ustanawia immunitet sędziowski oznaczający, że sędzia nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności bez uprzedniej zgody sądu wskazanego w ustawie. W doktrynie wywodzi się, że skoro art. 181 Konstytucji RP nie określa, czy immunitet sędziego dotyczy wyłącznie działań lub zaniechań wiążących się ze sprawowaniem urzędu, z działalnością jurysdykcyjną sędziego, to należy przyjąć, iż jego zakres jest szeroki i obejmuje on wszelkie działania lub zaniechania sędziego, bez względu kiedy i w jakich okolicznościach zostały popełnione (por. B. Banaszak, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2009, s. 805–806). **Swym zakresem podmiotowym immunitet sędziego obejmuje sędziów, tzn. wszystkie osoby powołane, w trybie art. 179 Konstytucji RP do piastowania urzędu sędziego i nadal zachowujące status sędziowski, w tym sędziów w stanie spoczynku** (por. W. Koziulewicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów.

Komentarz, Warszawa 2005, s. 55, T. Ereciński, J. Gudowski, J. Iwulski, Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz, Warszawa 2010, s. 291, uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 11 września 2006 r., SNO 40/06, OSNSD 2006, poz. 14).

Zgodnie z art. 110 § 2a zdanie drugie u.s.p., w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziego sądu powszechnego do odpowiedzialności karnej, orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego orzekającego w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, a w drugiej instancji - Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej.

Art. 80 § 2c u.s.p. stanowi, że sąd dyscyplinarny, wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego sądu powszechnego do odpowiedzialności karnej, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa. Sformułowanie „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa” określa materialną podstawę decyzji w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Jest ono tożsame z pojęciem użytym w art. 313 § 1 k.p.k. Na gruncie zaś wykładni tego przepisu k.p.k. wskazuje się, że wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów wymaga istnienia bardziej rozbudowanej faktycznej podstawy, niż ta, która wystarcza do wszczęcia śledztwa lub dochodzenia w rozumieniu art. 303 k.p.k. Poza uzasadnionym podejrzeniem popełnienia przestępstwa musi istnieć także dostatecznie uzasadnione podejrzenie, że czyn popełniła określona osoba. Czyli to coś więcej niż uzasadnione podejrzenie, jakim posłużył się ustawodawca w art. 303 k.p.k. i znacznie więcej niż uzasadnione przypuszczenie, którego to zwrotu użyto w art. 244 §1 k.p.k. W orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego podkreśla się, że sformułowanie „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa” jest niedookreślone, zatem ocena, czy spełniona została opisana nim przesłanka, zawsze zależy od konkretnych okoliczności sprawy (por. np. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 18 października 2004 r., SNO 40/04, OSNSD 2004, Nr 2, poz. 33), jednakże, jak wskazuje się, podejrzenie popełnienia przestępstwa musi być w pełni uzasadnione, nie nasuwające żadnych istotnych wątpliwości, ani zastrzeżeń, zarówno co do popełnienia czynu jak i zaistnienia wszystkich znamion konkretnego typu przestępstwa (por. np. uchwały Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego: z

dnia 8 maja 2007 r., SNO 21/07, OSNSD 2007, poz. 38, z dnia 27 stycznia 2009 r., SNO 95/08, OSNSD 2009, poz. 24, z dnia 20 lipca 2011 r., SNO 32/11). Obowiązkiem zaś sądu dyscyplinarnego, w ramach postępowania wszczętego wnioskiem oskarżyciela o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jest zbadanie przedstawionych przez oskarżyciela materiałów dowodowych, w celu stwierdzenia, czy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa przez sędziego. Oczywistym też jest, że sąd dyscyplinarny w postępowaniu o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej ma obowiązek oceny dowodów na zasadach określonych w przepisach k.p.k., a więc przede wszystkim zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, o jakiej mowa w art. 7 k.p.k., czyli z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Zasada o której mowa w art. 7 k.p.k., pozwala sądowi np. na wysnucie wniosków o prawdziwości pewnych faktów na podstawie prawdopodobieństwa ich prawdziwości, uznanie spośród wielu dowodów tylko kilku z nich za wiarygodne, przyznanie dowodom pośrednim takiej mocy dowodowej jak dowodom bezpośrednim, wysnucie z zebranego materiału dowodowego takich wniosków, jakich żadna ze stron nie wysnuła. Podkreśla się od lat w orzecznictwie, że w sferze swobodnej oceny dowodów zasadniczy układ odniesienia mają dowody przeprowadzone przez sąd orzekający pierwszej instancji, co łączy się z dwiema podstawowymi zasadami procesu karnego - zasadą bezpośredniości i zasadą kontrydiktoryjności. Podane w tym przepisie kryteria (logika, wiedza i doświadczenie), pozwalają również na dokonanie kontroli przestrzegania przez sąd zasady swobodnej oceny dowodów w konkretnej sprawie, tym samym mają uniemożliwiać tzw. dowolną ocenę dowodów. Słusznie wskazuje Michel Foucault, że od połowy XVIII wieku **to sędziemu przypada podjęcie – w jego własnym sumieniu – decyzji co do tego, co jest przekonujące, a co nie w dowodach, które są mu przedstawiane czy to przez prokuratora, czy też przez oskarżonego, ewentualnie przez tych, którzy go bronią.** „Wartość dowodowa nie jest przecież ustalana przez żaden z góry określony kod, to po prostu sumienie sędziego, które w sobie samym, w swej własnej władzy, w swej własnej suwerenności, czy będzie ona kartezjańska, czy empiryczna, jak chcecie, musi

zdecydować, że to a to faktycznie stanowi dowód, że to a to faktycznie dowodzi prawdy, która jest oczywista i nie do odparcia” (M. Foucault, Zło czynić, mówić prawdę. Funkcja wyznania w sprawiedliwości. Wykłady z Louvain, 1981, Kraków 2018, s. 252 – 253). Przedstawione wyżej dowody, ocenione w granicach art. 7 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., nie pozwalają w niniejszej sprawie na przyjęcie, iż zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez M. C. – sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku, przestępstwa umyślnego z art. 35 ust. 1 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt, polegającego na tym, że w okresie do dnia 3 września 2021 r. w J. na terenie posesji przy ul. [...], utrzymywała psa w typie bernardyna w niewłaściwych warunkach bytowania, w stanie rażącego zaniedbania oraz niechlujstwa, bez odpowiedniego pokarmu i wody przez okres wykraczający poza minimalne potrzeby właściwe dla jego gatunku. Zakreślone granice temporalne czynu, powodują, że należy ocenić sytuację zwierzęcia – psa od „bliżej nieustalonego czasu” do dnia 3 września 2021 r. Zdaniem Sądu Najwyższego stwierdzony przez świadka W. K. przed dniem 3 września 2021 r., czyli przed datą umieszczenia psa w typie bernardyna, który był własnością M. C., w schronisku dla zwierząt, stan utrzymania tego psa wiążąc należy z faktem, iż M. C. z powodu zaawansowanego wieku i nienajlepszego stanu zdrowia, nie dawała sobie rady z należytym wykonywaniem obowiązków jakie ciążyły na niej z tytułu posiadania zwierzęcia. Te obowiązki wykonywała w miarę swoich psychofizycznych możliwości. **W konsekwencji nieumyślnie zatem mogła doprowadzić tym do stwierdzonego stanu zaniedbania zwierzęcia.** Sam tylko stan w jakim znajdował się pies w typie bernardyna przed dniem 25 sierpnia 2021 r., nie pozwala na wyprowadzenie wniosku, jak w istocie chce tego Prokurator Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim, iż uzasadnia to dostatecznie podejrzenie popełnienia przestępstwa z art. 35 ust. 1 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt, przez M.C. – sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku. Nie bez znaczenia dla oceny zamiaru z jakim działała M. C. jest bezsporny fakt zlecenia W. K. opieki nad psem, w okresie jej pobytu w szpitalu, jak również widoczny u niej bardzo emocjonalny stosunek do tego psa (por. treść zarejestrowanego oświadczenia złożonego podczas posiedzenia w dniu 18 stycznia 2022 r.). W ocenie Sądu Najwyższego tak nie zachowuje się osoba, która „znęca

się” nad zwierzęciem. Przepięstwo to może przecieź zostać popełnione jedynie umyślnie i wyłącznie z zamiarem bezpośrednim, przesądza o tym znamie czasownikowe „znęca się” zawarte w części dyspozytywnej art. 35 ust. 1 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt. Podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że zamiar bezpośredni w zakresie tego przestęstwa powinien być badany w odniesieniu do samej czynności sprawczej, a nie woli zadania cierpień lub bólu zwierzęciu, gdyż ustawodawca w przepisie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt, przesądził, iż wymienione tam zachowania są znęcaniem się, czyli powodują ból lub cierpienie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 listopada 2009 r., sygn. akt V KK 187/09, LEX Nr 553896, z dnia 13 grudnia 2016 r., sygn. akt II KK 281/16, LEX Nr 2237277, z dnia 7 lipca 2020 r., sygn. akt II KK 222/19, LEX Nr 3049079).

Z uwagi na odmówienie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej M. C. – sędziego Sądu Rejonowego w J. w stanie spoczynku za wskazany we wniosku czyn (pkt 1 uchwały), należało za bezprzedmiotowy uznać wniosek o jej zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie do Prokuratury Rejonowej w Wodzisławiu Śląskim oraz na badania psychiatryczne w Poradni Zdrowia Psychicznego w Wodzisławiu Śląskim i pozostawić go bez rozpoznania (pkt 2 uchwały).

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w uchwale.